

kaže, da hočejo Ogrski centralistično svojo delegacijo voliti, ta naj pogleda 69. člen, kateri pravi (bere): „Kako in koliko poslancev da bojo ogerski kroni pridružene dežele po le-tem sklepu v delegaciji imele, to se bo pozneje ustanovilo.“

Te besede menda saj dosti jasno povejo, da tudi na Ogerskem ne mislijo centralistično, ampak iz deželnih zborov voliti, ali saj toliko je prav gotovo, da še ni izrečena centralistična volitev, temuč je trojedni kraljevini in Erdelju še pravica pridružena, da znata iz deželnih zborov poslance v delegacijo voliti.

Iz dela ogerskih sedeminšestdesetakov tedaj se nikakor ne more sklepati, da bi se naša delegacija morala iz državnega zbora voliti in sicer iz njegove celote. Pač pa je ravno nasprotno očitno, namreč da je tudi deželam Ogerskem pridruženim pravica prihranjena, svoje poslance v delegacijo posebej voliti.

Pa, če bi tudi v delu ogerskih sedeminšestdesetakov o tem ne bilo nobene besede, prašam vas, moja gospoda, kakošno pravico imajo Ogrski nam zapovedovati, kako da naj mi svojo delegacijo volimo, in v kaj takega se menda tudi oni ne želijo vtikati. Jaz bi rekel, gotovo da ne.

Ako bi delo sedeminšestdesetakov o volitvi nič ne govorilo, kakor le to, da naj se delegacije volijo, bi se moralo to prašanje tako razsoditi, kakor sem poprej razložil. Ogrski pa so vendar to poglobitno pogojo pristavili, da mora ustavnost tudi tastran Litave obveljati. Če se pa delo ogerskih sedeminšestdesetakov za propozicije ene strani priznava, če se ustavni odsek in vlada tako skrbno po njem ravnata, se pa res moram čuditi, da ni visoka vlada za silno potrebno spoznala, da bi bila v svoj predlog ozir volitve v delegacije take naredbe sprejela, ktere bi se bile z delom ogerskih sedeminšestdesetakov popolnoma vjemale. In te naredbe bi bile tudi tostranske dežele zadovoljile, ker bi bila tem kraljestvom in deželam pravica dana, svoje poslance v osredni zástop — v delegacije — voliti.

S tega, kar sem dozdaj govoril, je lahko posneti, da se ne morem pridružiti ne odsekovemu ne vladnemu predlogu.

Če pa vendar rečem, da vladni predlog saj v načelu pravo in ustavno pravico kraljestev in dežel spoznava, — če hvalim saj dobro voljo vladnega predloga, pa tega nikakor ne morem o odsekovem predlogu trditi, tega marveč moram kar naravnost zavreči. V odsekovem predlogu ne najdem nikakoršnega načela, tudi ne oportunisti, ne politiške previdnosti, temuč golo samovoljnost, ktera tje v božji svet vleva, tako in tako se mora voliti!

Ali kadar gré za važne imenitne politiške reči in zadeve, se ne sme ravnati, kakor bi bilo komu ravno pripravno.

Mešanica, ki navdaja čez in čez odsekov predlog, menda vendar ne more biti znamenje prave ustanovitve; saj na dva načina ob enem voliti, vendar oboje ne more ustavno biti, posebno pa ne, ker sem dokazal, da sta oba načina volitve, kakor ju odsekov predlog priporoča, zoper ustavo.

Ako je res, kar je gospod poročnik odsekov rekel, da delegacije nimajo ne iskre življenja v sebi; — ako je res, kar je on trdil v odseku — kar si pa skoraj ne upam tukaj izreči — da so delegacije pankert: mislim, da ta misel posebno iz mešave raznih načel izhaja, po katerih bi se moralo voliti. Mislim, da imajo začetniki takih volitnih teorij posebno pravico, take volitve s pankerti pitati. Ako je pa visoka vlada ozir delegacij pravo načelo spoznala, ako je spoznala, da imajo le kraljestva in dežele pravico, poslance v osredni zástop, v delegacije pošiljati, bi človek tudi res želel,

da bi bila ona spoznano pravo načelo tudi v resnici speljala, in gotovo bi se bila prepričala, da bi bilo to srečne in pomirivne nasledke imelo. Izpeljava tega načela bi bila naredila mnogo mostov iz središča v posamezna kraljestva in dežele tastran Litave. Vredno bi bilo to reč poskusiti. Saj ima sadanja pa tudi vsaka avstrijska vlada to nalogo vsem delom cesarstva, vsem kraljestvom in deželam, vsem narodom voljo spolniti, kolikor je le mogoče in ne kvari edinstva mogočne države.

Ako bi bila vlada videla, kako so se v odseku gospodje, nemški česki poslanci s svojimi sorodnjaki in politiški prijatli spodnjo avstrijskimi poslanci za enega samega poslanca v delegacije trgali, po tem bi bila ona gotovo spoznala, da se ni lahko pogoditi, kadar se boj za načela vname, in da tudi mi svojih načel tebi nič meni nič ne moremo zapustiti.

Treba je dobro prevdariti, da nam ne gré samo za to, da imamo enega ali pa dva poslanca več ali manj, temuč nam gré zdaj za najimenitniše pravice, ktere dežele imajo, katerih ravno zato prostovoljno ne bomo zavdali in jih tudi zavdati ne smemo.

Ako tedaj to reč dobro in na tanko prevdarim, tudi za vladni predlog ne morem z notranjim in prostim prepričanjem glasovati. In le zato, ker bi me znale okoliščine siliti, bi se moglo zgoditi, da dam vladnemu predlogu svoj glas, to pa le zato, da bi število tistih, ki bojo morebiti enako glasovali, večje postalo in bi tako saj tista misel zmagala, ktera je resnici in pravici bliže, kakor odsekova misel.

Predno pa rečem poslednjo besedo, bi še rad nekaj povedal, kar mi težko na srcu leži. Kar mislim povedati, stoji v odsekovem poročilu in so besede, ktere zdaj za svoje spoznam. To namreč, „da naj odgovor za vse to in za vse te obravnave in poravnave tisti na svoje rame vzamejo, kateri so tiste zakrivali in dogovorili.“ Vrh tega pa že danes še to prestavim, da če že danes pri delegacijah odgovor na druge rame odrivamo, se bo moralo to še veliko krepkejšo zgoditi, kadar pridejo v poravnavi z Ogrski denarne in gospodarstvene reči na vrsto, ktere so že skovane in bojo v malo dneh ležale pred našimi očmi, mi pa bomo pred njimi stali z glavami majaje in težko težko Avstriji mogočnost in srečo prerokovaje.

Dopisi.

Dunaj 30. nov. * (*Življenje slovanskih dijakov na dunajskem vseučilišču.*) — Obnašanje vseučilišnih dijakov v obče je dandenes tako živahno, da se mnogo o njem govori. Dovolite nam tedaj, drage „Novice“, da mi tudi o slovanskih dijakih besedico spregovorimo. Kakor da bi bila neka električna iskra šnila v žile vseh sinov matere Slave, si prav marljivo prizadevajo vsi, da se najpred vejice enega naroda zedinijo, potem pa kakor udje enega života združijo v eno močno slovansko deblo. — Naj najpred omenim o Slovencih, kateri dosedaj niso imeli pravega društva. V prvem letošnjem shodu, v katerem so se stareji in na novo na Dunaj prišedši Slovenci po stari navadi prijateljsko pozdravili, izgovorila se je želja, naj bi se naredilo slovansko društvo. Od vseh strani se je ta predlog sprejel navdušeno. In 20. dne t. m. se je ustanovilo društvo z imenom „Sava“, na podlagi glavnih teh pravil, da družabniki v znanstvenih in narodnih rečeh napredujejo ter se prijateljsko zabavljajo. Odbor se je izvolil iz sedmih udov; za predsednika je bil izvoljen g. Gregorič, za podpredsednika g. Ulrih, blagajnika g. Celestin, tajnika g. Levec in za odbornika g. Jurčič in g. Šuklje. Imamo tedaj središče, v ktero se sicer malo in še to po daljem mestu rastreseno število Slovencev

zbira. — Ob enem se je tudi ponovil odbor za jugoslovanske občne shode iz treh južnih društev: iz hrvaškega „Velebita“, iz srbske „Zore“, in iz slovenske „Save“, in kateri se bode v velikem številu vsak mesec dni enkrat shajal. — Isti čas se je tudi po nasvetu slovaškega društva „Okolje“ napravil odbor za občne slovanske shode vsaki drug mesec iz vseh slovanskih društev, katerim se še pridružijo česki društvi „Vltava“ in „Morava“ in pa rusinsko „Sič.“ Poljsko društvo „Ognjišče“ se je izključilo z izgovorom, da njihovo društvo bolj literaričnega značaja nima časa (?) pridružiti se. — Ta mehanizem je sicer nekako zapleten, vendar nam je gotov porok, da slovanski dijaki po eni strani za svoj duševen napredek skrbijo, po drugi strani pa tudi svojo nalogo umejo, današnjim zahtevam zadostiti. Bog daj, da bi napredovali na polji znanstvenem, ki je poklic dijaški, zraven pa zatrdili si v duhu složnosti slovansko vzajemnost! Zato pa je tudi opravičena želja, da vsi tukaj bivajoči slovanski dijaki pristopijo društvu, ker zadnji čas je, da kažemo, da umemo edinimi, složnim biti! — Meseca decembra slovesno obhajamo Prešernov god.

Iz Haloz. R. B. — Neko vzneseno radost in dovršenejšo zadovoljnost daja narodno-čutečemu osrčju ugodno sporočilo, da počinajo v množini hrbet obračati našinci zlasti duhovniki nemškemu kmetijskemu društvu, ter popuščati njegovo glasilo, izhajajoče v nemškem Gradcu na nemškem jeziku, kar ima jasno podobo, da je odmerjeno trdim Nemcem. Častno so se ponašali slovenski gospodje konjiške podružnice, srečno rekši nemškemu in nemčevalnemu zavodu; isto je določeno v ptujski okolici (na slavo previdnosti rodoljubnih sposobnjakov), da se ne bode več naročevalo od slovenske strani na časnik, ki zasmehuje naša narodna in politiška načela, podučuje pa kruto malo celó one, kateri umejo nemščino. O tem časopisu že je lani nek odličen neslovenski razumnik izrekel pravično sodbo: „ta list je premalo za omikanejšega kmetovalca, povse neporaben pa za prosto ljudstvo (razume se nemško, kamo li za slovensko, ne znajoče tega jezika).“ Kaj bi se tudi s to inojezičnico ubijali, imajoči mnogo porabnejšega, boljšega in koristnejšega berila v dveh domačih umno urejevanih kmetijskih tednikih: v slavnih „Novicah“ in „Slovenskem Gospodarji“, priporočenem od kn. vl. stolništva zaradi pravega vodila in merila tudi v cerkvenih in politiških vprašanjih. Pokaj bi žvekali neokusno želodec in zdravje nam kvarečo prhko in gnilo vrbovino, ako imamo zdrave in krepilne hrane dovolj. Opiraje in zanašaje se na modrost, previdnost, spametnost in rodoljubnost bralnih Slovencev, svetujemo jim kakor najiskrenejši prijatelji, naj vsi do zadnjega slovo dajo koncem tega leta nemški tetici kmetovalci, naj modruje in prerokuje onim, v čijih besedi je skrpana. Podružniške skupščine nimajo na Slovenskem za kmeta, kteremu je izprva menda tudi bilo namenjeno pomagati iz nevednosti in napak v kmetovanju, nikake vrednosti, ker malokda razgovarja o kaki kmetovalcu porabni reči, ker navadno ni poleg kmetov in kmetovalcev v pravem pomenu, marveč skoro sami možje, katerim je kmetovanje priljubnost, to je, takih, ki ne živijo samo iz kmetijstva. Vrh tega pa še se rabi razgovorni jezik nemški, kar je krivo, da si slovenski kmet ničesar s tem ne pomore, čeravno bi pohajal skupščine. Tako nemškutarji in nemčevalci navadama zaprežujo za repico, namesto koju ali rudu, zato pa se tudi kmalu voz rebrčki suče, platički kolovrati, dokler se ne premahne. Kdor hoče ptice loviti, ne sme strašilom šumotati in blejati okoli sprožnice, nego posnemalno vabiti malo mozga imajoče stvarice, da se dajo zavoditi; toda nam

Slovenecem je vsemodri stvarnik nekoliko večo lubanjo prikrožil za možgane, zato se ne damo v vaše zamke, čeravno bi nam piskali in žvižgali valcer, mnogo menje pa, če nas glasno psujoči odganjate. Dragi Slovenci! naročujte se marljivo na slovenske časnike, kateri vam ponujajo zdrav dušni živež; nikar ne tratite skopih denarcev za tuje mekine in pleve. Slovensko Štirsko se mora odlučiti od graškega kmetijskega društva, ter samostalno ustanoviti na Slovenskem ali pa pridružiti ljubljanskemu, ker iz nemškega Gradca ni ničesar nam koristnega pričakovati, kar že so dokazale kope skušinj, ter den za dnevom dokazujejo.

Iz Radiš pri Celovcu 1. dec. M. K. (*O šolskih zadevah naše dežele.*) V naši koroški deželi so večidel učiteljski dohodki, posebno na deželi, tako pičli, da se malo kje more učenik z družino vred samo od šolske plače preživiti. Zato se je povsod, kjer je le mogoče bilo, z učiteljsko službo tudi cerkovništvo (mežnarstvo) združilo, da se je tako učitelj vsaj največ lakote ubranil. Sedaj se pa sliši, da ljudskim učiteljem mislijo cerkveno službo vzeti, češ, da šola zatega del več ali manj škode trpi, ker je učenik v šolskih opravilih zadržan, posebno tam, kjer ta služba še kaj poljstva obsega; učenik dostikrat cele ure šoli hrbet obrača, kar prizadeva šolski mladosti veliko škodo. — Res se ne more tajiti, da so mežnarska opravila večkrat šoli na poti, posebno na večih farah, kjer je več duhovnov in se učitelj več časa v cerkvi muditi mora. Dvema gospodoma se ne more služiti; vendar se to zahteva od ljudskih učiteljev in sicer po pravici; zakaj kader kdo kako postransko službo prevzame, mora jo ravno tako, kakor učiteljsko, na tanko in zvesto spolnovati; drugače je le najemnik, kterega dostikrat nejevolja in jeza čaka. Nekteri trdijo, da cerkvena služba učiteljem jemlje javno spoštovanje in jih v srenji v nečast pripravlja. Jaz ne potrdim te misli, ampak le to rečem, da nobeno pošteno delo ni sramotno, in cerkvena godba in petje je častipolna služba, ktera gotovo učenika v njegovem poklicu ne neočastuje, temveč daje učitelju priložnost, svojo čast povzdigniti, saj tudi skušnje kažejo, da občine učenika dostikrat bolj zavoljo cerkvenih opravil cenijo, kakor zaradi šolskega truda. Kar pa niža opravila cerkovništva zadeva, postavimo zvonjenje itd., gotovo nihče ne bo od učenika zahteval, da bi jih sam opravljal, ker se lahko dobé osebe, ktere radi za majhino plačilo taka dela opravljajo. Iz tega se toraj prepričamo, da cerkvenstvo nikakor učenika ne neočastuje, kakor eni hočejo dokazati. Al obžalovati je le to, da ravno cerkvenstvo je vzrok, da tū ali tam dostikrat med župnikom in učenikom prepir in sovraštvo vstane. — Ker si ubogi učitelj mora kruhka iskati, kjer ga le pošteno more, primeri se večkrat, da je pisar županijski, in tū se prav dostikrat primeri, da ljudje, kateri imajo z županom kak prepir, potem svojo jezo navadno tudi na učenika stresejo, ali po pravici ali ne — zato se ne vpraša. — Gledé na vse to, ne dá se tajiti, da zavoljo postranskih služeb šola večkrat škodo trpi; prav bi tedaj bilo in potrebno, naj učenik ostane učenik, ne pa vseh beraških mavh oskrbnik. Prost naj bo od vsega ravno tako ljudski kakor mestni učitelj! Ne tedaj zato, ker — kakor „liberalci“ žvekajo — je šola odvisna od cerkve, ne napredujejo šole ljudske, ampak marveč zato, ker je plača učiteljev večidel tako slaba, da je še učitelj vesel, da mu mežnarstvo pomaga k boljim dohodkom. Zato po moji pameti, če tudi odkrehnate šolo od cerkve, se bojo vendar take službe po farah, kjer so že zedinjene, težko razdrle, drugač da bi učenike v največji glad pahnili. Recite mi, da ni res, da v naši deželi veliko učenikov večidel od cerkve živi. Prav je, ako se ljudski uče-

niki vseh postranskih služeb oprosté; al to more biti le potem, kadar jim bojo dohodki iz drugih studencev izvirali. Reči: učenik ne sme več mežnar biti, je prav lahko; al plačati ga tako, da se brez postranskih služeb z družino vred more preživiti, je pa drugo vprašanje. To to vprašanje naj rešijo „liberalci“ in hvaležni jim bojo učitelji.

Iz Trebovelj. — Dne 23. u. m. kmalu po šestih zvečer je našel strežaj nad mostom blizo postaje v Hrastniku v okrožji trbovske županije čez železnico ležečega mrtvega človeka, kteremu je bila glava odtrgana. Nesrečnež je bil Jožef Gajer, štacunar na Lozi. Že pred 14 dnevi bilo mu je poznati, da ni zdrave pameti; omenjeni večer se je pa še napil, v pijanosti šel po temnem na železnico, in brž ko ne nalašč čez šine vlegel ter tako grozno smrt našel.

Iz Gorice. — V občnem zboru čitalničinem 16. novembra, v kterem je vrli naš blagajnik g. Jeglič razložil veseli stan čitalnične blagajnice, je bil gosp. dr. Tonkli za predsednika izvoljen.

Iz Postojne 2. dec. — Bralci „Novic“ se bojo še spomnili, da se je v našem lanskem deželnem zboru kazalo na gozde cesarske grajščine postojnske, da se ondi grozovito gospodari in čedalje veči Kras dela. Vladni namestnik je — ako se ne motimo — na to odgovoril, da mu ni nič znano o tem, da pa se bode pozvedelo, kako in kaj. Svet se je čudil, da vlada ne vé za to, kar vé vsak človek na Notranjskem. Zdaj se bo pokazalo: zakaj so te dni grajščinskega oskrbnika in pa kontrolorja v Ljubljano odpeljali in zaprli in ali je res, da so si računi (rajtenge) za prodani les prejetega denarja s številom prodanega lesa tako zelo navskriž, da v kasi utegne več kot 100.000 gld. manjkati. Ljudje pri nas so si že dolgo šeptali marsikaj v uho; gozda je bilo čedalje manj, potrate pa pri teh gospodih „borštarnjih“ čedalje več, — al kdo bo pihal, kogar ne peče? Preiskava bode odkrila resnico.

Iz Ljubljane. (Iz mestnega zbora.) Predsednik in podžupan gosp. dr. Orel naznanja, da se je v magistratni seji enoglasno sklenilo predlagati mestnemu zboru, naj gledé na mnoge zasluge se gospodom dr. Jan. Bleiweisu, Mih. Pregelnu in Ferd. Schmidt u podeli častno meščanstvo ljubljanskega mesta. Mestni zbor enoglasno pritrdi temu predlogu. — Gosp. župan dr. Costa stavi vprašanje: kako to, da se zdaj pod magistratnim vodstvom gosp. Pajka mestjani za zaostale davke tako rubijo, da se zarubljeno pohištvo kar brž v mestno hišo (na rotovž) nese? Tako neusmiljeno ravnanje po večletnih skušnjah vendar ni potrebno, saj ljudje odrajujejo svoj davek, brž ko ga morejo. Ker tako silstvo izbuja veliko nevoljo po mestu, je želeli, da gosp. podžupan odvrne tako postopanje. Gosp. podžupan dr. Orel obljubi, da se bode magistratni predstojnik naprosil, da opusti to postopanje. Odbornik gosp. Horak dodaja nekatere primerljeje, da nekteri, ki so po sklepu mestnega zbora bili v mestno občinsko zvezo vzeti, pa niso dotične takse brž odrajtali, so bili izbrisani iz vrste mestjanske. Pri tej priliki obžaluje gosp. Horak, da pri nas c. k. finančna gosposka davek naklada, ki ga ne poznajo drugod, kakor ljublj. društvu za denarno pomoč obrtnikom, od kterega zahteva davek, ki ga na Českem in drugod ne plačujejo, in se pri tej priliki pritožuje, da „Laib. Zeitg.“ ne popisuje obravnav mestnega zbora resnično, ter dokazuje, da ni res, da bi bil on govoril o velikih davkih sploh, ki težijo deželo kranjsko, ampak le o presilnem davku od hišnega činža, pri kterem se, kakor pred 50 leti, za stroške hišnega popraviljanja v mestih le 15 odstotkov odšteva, namesti da bi se odštelo toliko kolikor je potreba in saj 30 odstotkov

kakor po deželi, in so unidan tudi na Ogerskem odločili. Ko še odbornik g. Dežman omenja, da mu izkazek denarstvenega stanja preteklega tedna ni jasen, ker se ne vidi, ali so v znesku od 1099 gold. tudi zapopadeni stroški za grad pod Turnom, in ko podžupan dr. Orel razjasnuje, da niso, in g. Horak še željo razodeva, naj za grad pod Turnom se dela poseben račun, so se začele obravnave, današnji seji odločene. — Odbornik dr. Zupan v imenu pravnega in stavbi-nega odseka nasvetuje, naj mesto zaradi del, ki so pri Ljubljani še potrebna, od Vollheima prevzame jéz do konca tega leta, in to za 600 gold., ker je g. Tönnies se zavezal, da doplača polovico tega zneska. Gospod dr. Costa opominja, da se s tem mesto spusti v nevarno zavezo, pa ne stavi nobenega predloga. Naposled je bil odsekov predlog sprejet. — Bolnišnici za uboge otroke je bila za 2 leti dovoljena podpora iz mestne kase, in sicer po 300 gold. za vsako leto. — Vrh tega so bile še nekatere stavbine in šolske reči rešene, o kterih sta poročala odbornika Bürger in dr. pl. Kaltenegger.

— Svetli knezoškof ljubljanski so prečastitega g. Fr. Kramar-ja, dekana pri Fari v Loki, imenovali za kanonika v Ljubljani namesti umrlega gosp. Jan. Poklukarja, in, kakor se sliši, bode tudi semeniški vodja.

— (*Pomoč šolstvu.*) Gosp. J. N. Horak, predsednik društva za denarno pripomoč manjšim obrtnikom in rokodelcem, kteri ves čas svojega delovanja djansko kaže, kako zelo mu je napredek obrtnijstva po dostojno podučenih rokodelskih učencih pri srcu, je v soglasji z dotičnim odborom spet letos se obrnil do prijateljev domačega obrtnijstva in jih prosil pomoči, da se ubogim rokodelskim učencem morajo kupiti reči, ki jih v šoli potrebujejo. In prošnja njegova ni bila zastoj: nabral je ravno kar 100 gold. v ta namen, ki jih je izročil c. k. deželni vladi, da jih razdeliti blagovoli vodstvom obrtnijskih šol v c. kr. glavni šoli in pa mestni pri sv. Jakobu.

— Matica ima 19. dne t. m. občni zbor.

— V poslednji seji zgod. muzealnega društva je bila beseda o nekterih zanimivih najdbah starinskih in natoroznanskih na Kranjskem, o kterih drugikrat kaj več povemo.

— Pernhartovi panorami (razgled svetá, ki se vidi s Triglava in Šmarnegore) ste spet kaj izvrstne. Naš gospod knezoškof so kupili krasno Šmar-nogorsko panoramo, kakor slišimo, za 500 gold. — Gosp. Pernharta, ki je tako izvrsten umetnik, bi le na to opomnili, naj bi s smešno pisavo imen gorá itd. ne kazil ličnih svojih del, in temu se pač lahko ogne, da naš Storšič se ne prekrsti v Nemca Starschütz itd. Ne jemljite nam saj naših gorá in naših rék, in ne vrstujte jih med „deutsche Alpen“ in „deutsche Gewässer“; saj tudi mi ne segamo po vaših!

— Tržka županija v Kropi je na predlog g. župana J. E. Zupana enoglasno za častna tržana izvolila gosp. dr. L. Tomaná in penzioniranega polkovnika pl. Paradis-a.

— „Laib. Zeitg.“ pravi, da se dr. Klun, ker je imenovan za c. k. sekcijnega svetovalca v ministerstvu kupčijstva, bode odpovedal deželnemu in državnemu poslanstvu, in to poslanstvo le zopet prevzel, ako bi ga na novo volili.

— (*Svarilo našim ljudem, naj ne grejo v Egipt na delo sueškega kanala!*) Ko se je pričel delati sueški kanal, je hitelo mnogo delavcev tje iz vseh krajev, ter tudi iz avstrijskih, posebno iz dežel blizo jadranskega morja. Večidel delavcev je takrat lahko dela dobilo; a zdaj se je vse predrugačilo, in zelo nevarno je se zdaj tje podajati in zaslužka si iskati. Delavcev

se zdaj le malo potrebuje, kar z vrtnimi mašinami delajo. Nele da novi delavci ne dobó dela, marveč še ti, ki so že tam, ga nimajo. Vsled tega so se začele razne bolezni, ktere Evropejci, ondotnega zračja in življenja nevajeni, najhitreje dobó; dogodujejo se pa vrh tega zaradi revščine še mnogo manja in večja hudodelstva med temi iz vseh kotov sveta skupljenimi ljudmi. Veliko taci, ki so si toliko domá prihranili, da so mogli v Egipt na delo iti, je tu prišlo v take hude stiske, da so jih bolehe in brez krajcarja morali na državne stroške nazaj peljati. To vse je žalibog gola resnica. Varujte se tedaj ljudi, kateri bi vas vabili sueški kanal delati, kajti čaka vas gotova revščina in bolezen. Skrbite tudi vi, župani, da iz naših krajev ne gré nihče tje, ker le s tem morete svojo srenjo obvarovati stroškov, ktere bi vam prizadjal tak človek, ki pride kot bolehen berač domú nazaj!

— *(Beseda v čitalnici na spomin rojstnega dneva (3. dec.) Prešernovega)* v nedeljo 8. t. m. bo obsegala sledeči program: 1. V spomin Prešernu. Deklamacija. 2. a) Večerna. Besede Praprotnikove; moški zbor, zložil G. Rihar; b) Zapuščena. Besede Prešernove; moški zbor zložil dr. B. Ipavec. 3. Prošnja. Besede Prešernove, za bariton s glasovirom zložil Slavoljub Valenta. 4. Trio (C-mol) za gosle, violončel in glasovir od Beethoven-a. 5. Popotnik. Združeni ženski in moški zbor, od Goltermanna. 6. „Aj čo by bola.“ Pesem slovaška s glasovirom od Fr. Pivode. 7. Hrvaška četvorka, za moški zbor zložil Slavoljub Lžičar. — Potem 8. Filozof. Glediščina igra v enem djanji po angleški poslovenil Mirosl. Vilhar. — Začetek ob 7. uri zvečer. Domači in vnenji udje se vladno vabijo v to besedo.

— Meščanskemu zakladu (Bürgerfond) je 29. dne t. m. došlo 50 gold., ki je tukajšnji zlatár g. Straksman plačal za to, da je g. Horak od tožbe zaradi razžaljenja časti odstopil pred izrekom sodniške razsodbe. Poštenje gosp. Horakovo je zahtevalo, da je (zavoljo nekega besedovanja kmalu po oni večkrat omenjeni „sokolovski“ dogodbi) moral tožiti; pri konečni obravnavi pa sta zatoženec in njegov zagovornik g. Horaka prosila, naj odstopi od tožbe, predno pride do razsodbe sodniške, ker zatoženec zelo obžaluje, kar je rekel, in preklicuje vsako besedo. Gosp. Horak se je milostlivo skazal, toda proti temu, da zatoženec odraja 50 gold. meščanskemu zakladu, — in to je tudi storil.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Zbornica gospôska dunajskega državnega zbora je z majhnimi preméni sprejela postave, ki so jej došle iz zbornice poslancev o občnih pravicah državljanov, o prenarejeni državni ustavi in o delegaciji. Schmerlingu ni bilo všeč, da se daje deželni zborom „toliko“ samouprave! Ni tedaj čuda, da je zbornica gospôska vso šolsko postavodajstvo in postavodajstvo o gruntnih bukvah prisvojila državnemu zboru. Centralistična večina zbornice poslancev se menda zatega del ne bode skregala z zbornico gospôsko in brž ko ne se bo šeta mrvica vzela deželni zborom. Grof Anton Auersperg je delegacijo imenoval „halbes Exil der Reichseinheit“ (državno enoto na pol v pregnanstvu); od gospoda grofa smo vajeni taci lepah besed; saj je tudi v kranjskem deželnem zboru dvalizem imenoval ustavo na dveh bergljah, in zdaj se je vendar tema bergljama z „Anstandom“ vmaknil. Najpomenljiviše so bile v vseh gospôskih debatah be-

sede generala Gablenza, vojaškega glavarja na Hrvaškem, ki je svet opominjal, da na Ogerskem ni vse tako na rožicah postljano kakor marsikdo misli, in naj se nikar celó ne prezirajo glasi iz Hrvaškega. — Spet so potisnili novih 22 gospodov v zbornico gospôsko, kakor pravijo zato, da pomagajo „liberalizmu“ zbornice poslancev na noge, kadar pridejo konkordatove zadeve v obravnavo. — Presvitli cesar se je une dni podal na Ogersko, kakor pravijo, najbolj o zadevah erdeljskih in hrvaških. — Spet se zelo govori, da bojo za neogerske dežele imenovani novi ministri; imenujejo se: knez Karlos Auersperg, Herbst, Hasner, Berger, Giskra, — slovanski Avstrijan kaj hočeš še več?! — Pri volitvah za deželni zbor hrvaški se prečudne reči godijo: volitve so napovedane, kar pride od deželne vlade ukaz, naj se ustavijo, ako čutijo, da utegnejo národni možje zmagati. Bogme! to je prostost pri volitvah, da se Bogu smili! — Volitve za mestni odbor v Pragi so končane. Slovani so zmagali; nemški stranki, kateri so judje na vso moč pomagali, je tako zelo spodletelo, da ima zdaj še 3 odbornike manj v zboru kakor poprej. — „Zukunft“ je z navdušeno besedo nagovarjala unidan Slované, katerih 130.000 na Dunaji prebiva, naj osnovajo politično društvo, da pri volitvah itd. zedinjeni ravnaajo, — in kakor se kaže, ni bil ta poziv glas vpijočega v puščavi. — Kdaj se začno deželni zbori, ni še znano. — Od ogerskega deželnega zbora bo neki vlada dunajska zahtevala za prihodnje leto 47.000 rekrutov, to je, dvakrat več kakor je navadno ogersko število. — Veliki vladarski zbor, ki ga zavolj rimskih zadev želi francozka vlada v soglasji z avstrijsko, hodi polževo pot; menda ga ne bo, kajti Napoleonova beseda je že zelo ob veljavo. — Garibaldi je šel spet na svoj dom v Kapraro. — Srbija se na vso moč pripravlja na boj prihodnjo spomlad zoper Turka. To dobro čutijo Turki in nabirajo celó Poljake v poljsko-turško četo, kateri bode poveljnik poturčeni Langiewicz. — Admiral Tegethof je vendar od mehikanske vlade izprosil truplo ustreljenega cesarja mehikanskega Maksa; 12. nov. je odrinil z njim iz Amerike v Evropo; kadar se pripelja po morji v Trst, pride neki sam cesar naš tje, da sprejme truplo nesrečnega brata svojega.

Odprto pismo Novemu mestu!

Ker pred odhodom nisem imel časa, da bi se bil pri vseh svojih visokočastitih znancih in prijatih v Novem mestu in okolici njegovi osebno poslovil, naj drage volje sprejmejo pismo slovo! Hvala srčna za prijaznost, ljubezen in zaupanje, ktero ste mi celih pet let skazovali in mi še to veselje storili, da ste me počastili z diplomom častnega uda uniformiranega meščanskega zbora. Akoravno nas ločijo hribi in doline, želim, da ostanemo v prijateljski zvezi tudi zanaprej ter se ne zabimo drug drugemu. Jaz se bom vedno spominjal z veseljem, in akoravno Vas moja roka ne doseže, doseže Vas moje srce. Srčen pozdrav!

M. K. Velesovski.

Kursi na Dunaji 3. decembra.

5% metaliki 57 fl. 70 kr.	Ažijo srebra 118 fl. 18 kr.
Narodno posojilo 66 fl. 10 kr.	Cekini 5 fl. 71 kr.